

5.3 PRAVILNIK O ODRŽAVANJU OBJEKATA, OPREME I INSTALACIJA OD ZNAČAJA ZA BEZBEDNOST VAZDUŠNE PLOVIDBE NA AERODROMU*

I OPŠTE ODREDBE

Član 1.

Ovim pravilnikom propisuje se održavanje poletno-sletnih i drugih staza, pristanišnih platformi i drugih površina na aerodromu koje služe za kretanje vazduhoplova (u daljem tekstu: površina za kretanje vazduhoplova) i održavanje objekata, instalacija, uređaja, opreme i sredstava aerodromskih službi koji omogućavaju bezbedno poletanje, sletanje i boravak vazduhoplova, kao i prihvat i otpremu vazduhoplova putnika i stvari.

Član 2.

Održavanje površina za kretanje vazduhoplova i održavanje objekata, instalacija, uređaja, opreme i sredstava iz člana 1. ovog pravilnika vrši se na način propisan ovim pravilnikom u skladu sa uputstvom proizvođača.

Član 3.

Zavisno od vrste i obima, održavanje može biti redovno i investiciono.

Član 4.

Redovno održavanje obuhvata radove manjeg obima, a naročito: pregled površina za kretanje vazduhoplova, objekata, instalacija, uređaja, opreme i sredstava koji omogućavaju bezbedno poletanje, sletanje i boravak vazduhoplova, prihvat i otpremu vazduhoplova, putnika i

* Ovaj pravilnik objavljen je u "Službenom listu SFRJ", br. 9/84.

stvari (u daljem tekstu: pregledi), preduzimanje preventivnih mera, popravke, otklanjanje nedostataka i čišćenje površina za kretanje vazduhoplova, objekata, instalacija, uređaja, opreme i sredstava.

Redovno održavanje vrši se na osnovu važeće pogonske dokumentacije (tehnička dokumentacija izvedenog stanja sa svim uputstvima za rukovanje i održavanje).

Član 5.

Investiciono održavanje obuhvata veće obnove površina za kretanje vazduhoplova i objekata, instalacija i uređaja kojima se obezbeđuju njihova trajnost i pouzdanost, bez promene tehničkih karakteristika.

Investiciono održavanje, po pravilu, vrši se periodično, a radovi se izvode na osnovu urađene tehničke dokumentacije.

O obavljenom investicionom održavanju vodi se pogonska dokumentacija.

Član 6.

Pojedini izrazi upotrebljeni u ovom pravilniku imaju sledeća značenja:

1) suvi sneg je sneg koji se može oduvati i koji se raspada posle pokušaja stvaranja snežne grudve, čija zapreminska masa iznosi približno $0,35 \text{ kg/dm}^3$;

2) vlažan sneg je sneg koji se sjedinjuje kad se stegne rukama i od kog može da se stvori snežna grudva, čija zapreminska masa iznosi približno od $0,35$ do $0,50 \text{ kg/dm}^3$;

3) zbijen sneg je sneg koji je sabijen u čvrstu masu koja se ne može više sabijati i menjati oblik, a koja se lomi u komade pri podizanju, čija zapreminska masa iznosi približno $0,5$ i više kg/dm^3 ;

4) lapavica je voda zasićena snegom koja se raspljuskuje unaokolo pri gaženju, čija zapreminska masa iznosi približno od $0,5$ do $0,3 \text{ kg/dm}^3$;

5) vlažna površina za kretanje vazduhoplova je površina čija je boja promenjena zbog vlažnosti;

6) mokra površina za kretanje vazduhoplova je površina natopljena vodom ali bez vidljivog sloja vode;

- 7) barice su voda zadržana u udubljenjima;
- 8) vodeni sloj je vidljiv vodeni sloj kojim je pokrivena površina za kretanje vazduhoplova.

II PREGLEDI

Član 7.

Nosilac prava korišćenja aerodroma, odnosno organizacija udruženog rada za aerodromske usluge vodi dokumentaciju o izvršenim pregledima u vidu dnevnika, zapisnika, izveštaja ili atesta.

Član 8.

Redovni pregled površina za kretanje vazduhoplova, instalacija i uređaja za svetlosno obeležavanje (svetla poletno-sletnih staza, rulnih staza i platformi, svetla prilaza, prikazivači nagiba prilaženja, svetla za obeležavanje prepreka i dr.) vrši se najmanje dva puta u vreme u kome se aerodrom koristi za vazdušnu plovidbu, tako da se pri tom ne ometa saobraćaj.

Prvi redovni pregled iz stava 1. ovog člana vrši se pre najveće dnevne učestalosti vazdušnog saobraćaja, a ako je vreme u kome se aerodrom koristi za vazdušnu plovidbu manje od 24 časa, prvi redovni pregled vrši se pre otvaranja aerodroma za vazdušni saobraćaj.

Drugi redovni pregled vrši se neposredno pre nastupanja dana ili noći.

Izuzetno od odredbe stava 1. ovog člana, pregledi se vrše i u kraćim vremenskim intervalima, ali ne dužim od 4 časa, ako su površine za kretanje vazduhoplova pokrivene snegom, ledom, lapavicom, slanom, odnosno ako nastanu sledeće promene i to:

- 1) promena koeficijenta trenja od 0,05;
- 2) promena debljine sloja veća od 20 mm za suv sneg, veća od 10 mm za mokar sneg i veća od 5 mm za lapavicu;
- 3) promena raspoložive dužine ili širine poletno-sletne staze od 10% ili više;
- 4) bilo koja promena u vrsti atmosferskog taloga ili površini, koja zahteva izmene u delu F ili T izveštaja (obrazac br. 2);

5) formiranje snežnih nanosa duž jedne ili obe strane poletno-sletne staze kada se pojavljuje promena rastojanja od ose poletno-sletne staze;

6) bilo koja promena intenziteta ili uočljivosti svetala poletno-sletne staze;

7) promena bilo kojih drugih uslova za koje se na osnovu iskustva i poznavanja lokalnih uslova zna da su bitni.

Pregled iz stava 4. ovog člana vrši se i ako to zahteva nadležna aerodromska kontrola letenja, odnosno savezni vazduhoplovni inspektor.

Član 9.

Izveštaj o izvršenom pregledu izrađuje se prema obrascu br. 1, a ako na površinama za kretanje vazduhoplova ima snega, leda, lapavice ili slane — prema obrascu br. 2, koji su odštampani uz ovaj pravilnik i čine njegov sastavni deo.

Član 10.

Nosilac prava korišćenja aerodroma, odnosno organizacija udruženog rada za aerodromske usluge izveštaj iz člana 9. ovog pravilnika dostavlja, bez odlaganja, aerodromskoj službi kontrole letenja.

Član 11.

Ako se na površinama za kretanje vazduhoplova ili na instalacijama i uređajima za svetlosno obeležavanje predviđa čišćenje ili drugi neodložni radovi, nosilac prava korišćenja aerodroma, odnosno organizacija udruženog rada za aerodromske usluge dužna je da najmanje pola časa pre početka rada obavesti aerodromsku službu kontrole letenja da će aerodrom biti zatvoren, odnosno najmanje pola časa pre završetka svih radova — da će aerodrom biti ponovo otvoren.

Izuzetno od odredbe stava 1. ovog člana, aerodrom se može odmah zatvoriti ako nastanu iznenadne pojave (kiša koja se ledi, poplava, zemljotres, prekid napajanja električnom energijom zbog oštećenja kablova i sl.).

Član 12.

Ako se u izveštaju službe meteorološke pomoći vazduhoplovstvu predviđaju snežne padavine ili mogućnost zaleđivanja, ili ako do tih

pojava dođe, nosilac prava korišćenja aerodroma, odnosno organizacija udruženog rada za aerodromske usluge dužna je da izveštaj o izvršenom pregledu dostavi aerodromskoj službi kontrole letenja, i to najmanje dva časa pre vremena u kome aerodrom mora biti otvoren, ako je vreme u kome je aerodrom otvoren manje od 24 časa.

Nosilac prava korišćenja aerodroma, odnosno organizacija udruženog rada za aerodromske usluge dužna je da redovno prati izveštaje službe meteorološke pomoći vazduhoplovstvu.

Član 13.

Pregled poletno-sletne staze vrši se po sekcijama.

Sekcije iz stava 1. ovog člana iste su dužine i obeležavaju se rimskim brojevima I, II i III, s tim što je sekcija I uvek prva trećina dužine poletno-sletne staze, posmatrano od prava sa nižom brojnom oznakom.

Član 14.

Pregled rulne staze vrši se po sekcijama, a podela na sekcije — u skladu sa odredbom člana 13. stav 2. ovog pravilnika.

Granice sekcija rulne staze određuju se produženom graničnom linijom sekcija poletno-sletne staze, koja je upravna na osu te staze. Broj i dužina sekcija rulne staze mogu biti manje od sekcija poletno-sletne staze, zavisno od dužine rulne staze.

Član 15.

Dubina atmosferskog taloga (snega i lapavice) meri se pomoću merne šipke na čitavoj dužini poletno-sletne staze, na rastojanju od 3 m do 10 m, sa obe strane ose poletno-sletne staze.

Rastojanje između dve merne tačke može iznositi najmanje 10% od dužine poletno-sletne staze. Rastojanje između krajeva poletno-sletne staze i prve i poslednje merne tačke mora iznositi približno 5% od dužine poletno-sletne staze, računajući od krajeva poletno-sletne staze.

Srednja vrednost debljine atmosferskog taloga za svaku trećinu poletno-sletne staze izračunava se na osnovu izmerenih vrednosti iz stava 1. ovog člana.

Član 16.

Nosilac prava korišćenja aerodroma, odnosno organizacija udruženog rada za aerodromske usluge dužna je da, pored pregleda poletno-sletnih staza, vrši pregled površina uz ivicu površina za kretanje vazduhoplova.

Visina naslaga snega uz ivice površina za kretanje vazduhoplova utvrđuje se merenjem najveće visine tih naslaga, izražene u centimetrima, i udaljenosti od ivice površina za kretanje vazduhoplova, izražene u metrima.

Član 17.

Uslovi kočenja na površinama za kretanje vazduhoplova proveravaju se merenjem i izračunavanjem koeficijenta trenja.

Uslovi kočenja na poletno-sletnoj stazi proveravaju se kad je ta staza delimično ili u potpunosti pokrivena snegom, ledom, lapavicom, slanom ili vodom, a na drugim površinama za kretanje vazduhoplova — kad se može proceniti da će ti uslovi biti nepovoljni za kretanje vazduhoplova.

Koeficijent trenja meri se duž dve merne linije koje su paralelne sa osom poletno-sletne staze, na rastojanju od 3 m do 10 m sa obe strane ose.

Za svaku sekciju poletno-sletne staze određuje se srednja vrednost koeficijenta trenja.

Ako se merenje vrši kontinualnim mernim uređajima, srednja vrednost izračunava se na osnovu podataka registrovanih za svaku trećinu poletno-sletne staze, a ako se merenje vrši kočionim vozilom — srednja vrednost koeficijenta trenja izračunava se na osnovu najmanje devet merenja duž svake od dve merne linije, s tim što se obuhvata cela dužina poletno-sletne staze. Rastojanje između dve merne tačke mora biti oko 10% od upotrebljive dužine poletno-sletne staze.

Član 18.

Uslovi kočenja proveravaju se uvek kad nastanu okolnosti koje mogu uticati na promenu koeficijenta trenja.

Član 19.

Koeficijent trenja meri se uređajima koji su predviđeni standardima Međunarodne organizacije civilnog vazduhoplovstva (ICAO).

Uređaj kojim se meri koeficijent trenja mora biti baždaren prema uputstvu proizvođača.

Merenja se vrše pod uslovima koje odredi proizvođač za svaki uređaj posebno i za određeno stanje površina (brzina, tehnika kočenja, težina, pritisak pneumatika, sneg, voda i sl.).

Član 20.

Za merenje koeficijenta trenja na površini poletno-sletne staze koja je pokrivena zbijenim snegom i ledom, mogu se koristiti kontinualni merni uređaji (na primer: skidometar, uređaj za merenje površinskog trenja — Friction tester, m-metar), ili vozilo sa dijagonalnim kočenjem.

Ako se na površini poletno-sletne staze nalazi zbijeni sneg, led ili vrlo tanak sloj suvog snega, može se koristiti uređaj za merenje usporenja (taplesmetar ili Džemsov uređaj za merenje usporenja).

Pored uređaja iz stava 2. ovog člana, mogu se koristiti i drugi uređaji ako je izvršena korelacija sa najmanje jednim od tipova uređaja iz stava 1. ovog člana.

Uređaj za merenje usporenja ili vozilo sa dijagonalnim kočenjem ne može se koristiti na površinama pokrivenim snegom pršićem ili lapavicom.

Član 21.

Uslovi kočenja na poletno-sletnoj stazi pokrivenoj ledom i zbijenim snegom prikazuju se opisno i određenim brojem (kodom) koji odgovara koeficijentu trenja, prema sledećoj tabeli:

Izmeren/izračunat koeficijent trenja	Ocena kočenja	Kod
0,40 i više	dobro	5
0,39 do 0,36	srednje do dobro	4
0,35 do 0,30	srednje	3
0,29 do 0,26	srednje do loše	2
0,25 i manje	loše	1
9 — nepouzdan	nepouzdan ili se ne može izmeriti	9

Član 22.

Uslovi kočenja na poletno-sletnoj stazi pokrivenoj vodom proveravaju se najmanje jedanput godišnje ili kad se za to ukaže potreba, odnosno kad se promeni stanje na površinama za kretanje vazduhoplova koje može da dovede do promene koeficijenta trenja (promene teksture kolovoznog zastora, naslage gume od pneumatika vazduhoplova pri sletanju i kočenju, nanosi ulja i maziva, mogućnost emulgovanja nanosenih čestica prašine i pepela i dr.).

Član 23.

Uslovi kočenja na poletno-sletnoj stazi pokrivenoj vodom, kad se koriste uređaji za merenje, prikazuju se opisno i, zavisno od uređaja kojim je merenje vršeno, odgovaraju vrednostima koeficijenata datim u sledećoj tabeli:

Ocena uslova kočenja	m-metar	Skido-metar	Uređaj sa dijagonalnim kočenjem	Stradograf	Vučni uređaj za merenje trenja
dobro	0,50 i više	0,60 i više	0,56 i više	0,44 i više	0,32 i više
srednje	0,40 do 0,49	0,49 do 0,59	0,48 do 0,55	0,33 do 0,43	0,23 do 0,31
loše	ispod 0,40	ispod 0,49	ispod 0,45	ispod 0,33	ispod 0,23

Pored ocene uslova kočenja na površini poletno-sletne staze pokriveno vodom, daje se i podatak o stanju u središnjem delu poletno-sletne staze koji predstavlja polovinu površine poletno-sletne staze (vlažna, mokra, barice, vodeni sloj).

Član 24.

Ako se prilikom pregleda utvrdi da na površini za kretanje vazduhoplova ima: ljušpanja kolovoznog zastora, pukotina, raspadanja ili deformacije kolovoznog zastora, neravnina (ispupčenja, udubljenja), stranih predmeta i sl. i ako su oštećenja takva da mogu ugroziti bezbednost vazdušne plovidbe, takve površine isključuju se iz upotrebe.

Nosilac prava korišćenja aerodroma, odnosno organizacija udruženog rada za aerodromske usluge upisaće u izveštaj o izvršenom pregledu površina za kretanja vazduhoplova kakve je vrste oštećenje i da li se može tolerisati.

Član 25.

Pregledom površina za kretanje vazduhoplova utvrđuju se stanje i ispravnost sistema za obeležavanje u dnevnim i noćnim uslovima korišćenja aerodroma.

Član 26.

Pregled objekata, instalacije, uređaja, opreme i sredstava može biti dnevni, sedmični, dvonedeljni, mesečni, tromesečni, šestomesečni i godišnji.

Podaci o izvršenom pregledu iz stava 1. ovog člana unose se u dnevnik održavanja.

Član 27.

Dnevni pregled iz člana 26. ovog pravilnika obuhvata naročito:

- 1) proveru svih svetiljki sistema (pregorele sijalice, zaprljani ili polomljeni stakleni delovi sočiva, veliko odstupanje podešenosti i dr.);
- 2) proveru čitavog sistema svetlosnog obeležavanja posle uklanjanja snega, naročito u odnosu na naslage snega koje zaklanjaju svetiljke;
- 3) proveru daljinske komande uključenja i promene intenziteta svetlosti zvučnih i svetlosnih signala i regulatora konstantne struje;
- 4) proveru svih sistema za osvetljavanje i obeležavanje prepreka i sredstava za uključivanje zvučnih i svetlosnih signala za upozorenje i njihovih instalacija.

Član 28.

Sedmični pregled iz člana 26. ovog pravilnika obuhvata naročito:

- 1) proveru napunjenosti akumulatora, ispravnosti pokazivača ampermetra i voltmetra i proveru kompleta rezervnih osigurača;
- 2) proveru rezervnog izvora napajanja električnom energijom (dužina vremena uključivanja, stabilnost i regularnost izlaznih karakteristika generatora, vibracije i prethodno zagrevanje motora, njegovih agregata i spoljnih elemenata, napajanje gorivom), i proveru svih sistema zaštite;
- 3) proveru sa zemlje vertikalnog ugla sistema svetlosnog pokazivača nagiba prilaženja, sa podešavanjem, ako je to potrebno.

Provera vertikalnog ugla sistema svetlosnog pokazivača nagiba prilaženja iz vazduha vrši se uporedo sa proverom sistema za precizno instrumentalno prilaženje.

Član 29.

Dvonedeljni pregled iz člana 26. ovog pravilnika obuhvata, naročito proveru intenziteta svetlosti svetiljki svetla ose poletno-sletne staze u zoni dodira i svetiljki svetla zone dodira poletno-sletne staze.

Izuzetno od odredbe stava 1. ovog člana, ako je broj poletanja i sletanja vazduhoplova veliki, provere se vrše i češće.

Član 30.

Mesečni pregled iz člana 26. ovog pravilnika obuhvata naročito:

- 1) proveru rada regulatora u svim stepenima bljeska, sa merenjem izlazne struje za sve sisteme svetlosnog obeležavanja;
- 2) opšti pregled regulacione opreme, sistema signalizacije za svaku vrstu i grupu te opreme i pregled šahtova i kanalizacije kablovskih instalacija.

Član 31.

Tromesečni pregled iz člana 26. ovog pravilnika obuhvata naročito:

- 1) proveru obaveznih instruktivnih znakova i znakova obaveštavanja na aerodromskim površinama;
- 2) pregled sistema prilaznog svetla, sa izradom fotografije, ako je to potrebno.

Član 32.

Šestomesečni pregled iz člana 26. ovog pravilnika obuhvata naročito:

1) proveru izolovanosti u kablovima na snagu i kablovima za signalizaciju i upravljanje, u skladu sa propisom o jugoslovenskom standardu za merenje izolovanosti.

Otpor izolovanosti kablova nove instalacije mora biti veći od 60 Moma.

Ako se prilikom kontrole stanja i ispravnosti iz stava 1. tačka 2. ovog člana pokaže da otpor izolovanosti opada, provera otpora izolovanosti vršiće se češće, sa utvrđivanjem uzroka.

Otpor izolovanosti u slučaju iz stava 2. ove tačke ne sme biti manje od 5 Moma;

2) proveru sistema uzemljenja i ostalih sistema zaštite, električnih kontakata i izolatora na regulacionim uređajima.

Član 33.

Godišnji pregled iz člana 26. ovog pravilnika obuhvata naročito:

1) proveru svih elemenata instalacija za svetlosno obeležavanje, osim provera iz čl. 27. do 32. ovog pravilnika;

2) merenje intenziteta svetlosti svetiljki za svetlosno obeležavanje površina za kretanje vazduhoplova i prepreka;

3) merenje intenziteta osvetljenosti platformi aerodroma.

Član 34.

Nosilac prava korišćenja aerodroma, odnosno organizacija udruženog rada za aerodromske usluge dužna je da najmanje jedanput godišnje izvrši tehnički pregled ispravnosti svih elemenata sredstava aerodromskih službi bitnih za njihovo bezbedno korišćenje (generatori, vučna vozila, samohodne stepenice, utovarivači, prikolice, sredstva za zemaljski prevoz putnika i druga vozila za snabdevanje, čišćenje, odleđivanje i ostalu pripremu i opsluživanje vazduhoplova pre i posle leta, kao i ostala vozila koja služe za obavljanje drugih poslova na platformi i manevarskim površinama).

Pregled iz stava 1. ovog člana vrši se i češće ako stanje opreme i sredstava aerodromskih službi to zahteva.

Nosilac prava korišćenja aerodroma, odnosno organizacija udruženog rada za aerodromske usluge dužna je da obrazuje dokumentaciju o

izvršenom pregledu iz stava 1. ovog člana i da tu dokumentaciju čuva do sledećeg tehničkog pregleda.

III POPRAVKE I OTKLANJANJE NEDOSTATAKA

Član 35.

U toku redovnog održavanja površina za kretanje vazduhoplova moraju se odmah otkloniti svi nedostaci i izvršiti određene popravke, a naročito:

- 1) popravke mestimičnih površinskih oštećenja kolovoznog zastora i oštećenja duž spojnica i na uglovima ploča betonskog zastora;
- 2) obrada i zaptivanje novih pukotina i zamena dotrajale zaptivene mase spojnica i pukotina;
- 3) denivelacija sa zamenom ili bez zamene kolovoznog zastora na mestima oštećenja;
- 4) obnavljanje nedovoljno uočljivih oznaka;
- 5) košenje trave i održavanje propisanih kota i nagiba površina osnovnih staza;
- 6) zamena dotrajalih kablovskih instalacija sistema svetlosnog obeležavanja i zamena neispravnih svetiljki;
- 7) popravke oštećenja na ogradi;
- 8) druge popravke kojima se sprečavaju nepravilnosti i oštećenja na površinama za kretanje vazduhoplova.

Član 36.

Nosilac prava korišćenja aerodroma, odnosno organizacija udruženog rada za aerodromske usluge dužna je da redovno održava rigole, slivnike, šahtove i kanale koji se koriste za odvođenje vode i zaštitu od atmosfere vode.

Član 37.

Plan održavanja za jesenji period, pored redovnog održavanja, sadrži i plan pripreme za održavanje u zimskim uslovima, uključujući i preventivne mere.

Član 38.

Poprečni i uzdužni nagibi na površinama poletno-sletnih staza, drugih staza, platformi i drugih površina na aerodromu moraju se održavati u skladu sa propisanim nagibima.

Na kolovoznom zastoru poletno-sletne staze koju koriste vazduhoplovi čiji je raspon krila veći od 24 m i vazduhoplovi sa turbo-mlaznim motorima nisu dozvoljene deformacije veće od 3 cm, na dužini 45 m u uzdužnim profilima poletno-sletne staze.

Član 39.

Ni na jednom delu poletno-sletne staze i brzoizlaznih rulnih staza sa kolovoznim zastorom ne smeju biti neravnine veće od:

- 1) 1,25 cm u vidu izbočina koje ne smeju biti oštrih ivica, mereno ravnjačom dužine 3 m, u bilo kom pravcu;
- 2) 3 cm u vidu ulegnuća u kojima može da se zadržava voda, mereno ravnjačom dužine 3 m, u bilo kom pravcu.

Član 40.

Ni na jednom delu površina rulnih staza i platformi sa kolovoznim zastorom ne smeju biti neravnine u kojima se može zadržati voda, koje su veće od 3 cm mereno ravnjačom dužine 3 m u bilo kom pravcu.

Izuzetno od odredbe stava 1. ovog člana, neravnine mogu biti i veće ako su na aerodromu izgrađeni rigoli ili kanali za odvodnjavanje, koji ne mogu dovesti do oštećenja vazduhoplova.

Član 41.

Na stabilizovanim površinama za kretanje vazduhoplova ne sme biti neravnina većih od 3 cm mereno ravnjačom dužine 3 m u bilo kom pravcu.

Član 42.

Na zatravljenim površinama za kretanje vazduhoplova ne sme biti neravnina većih od 5 cm, mereno ravnjačom dužine 3 m u bilo kom pravcu.

Član 43.

U periodu povoljnih vremenskih i drugih uslova moraju se planirati i izvesti obimniji radovi predviđeni redovnim i investicionim održavanjem, a naročito:

- 1) opravke, zamene ili ojačavanje dotrajalih mesta na kolovoznim površinama;
- 2) zaštita asvaltnog zastora od ispošćivanja bitumenskog veziva;
- 3) povećavanje rapavosti kolovoznih površina radi povećanja efekta kočenja;
- 4) zamena filterskog materijala u drenažnim kanalima;
- 5) uklanjanje drveća i drugog rastinja koje probija površine za ograničavanje prepreka;
- 6) provera ravnosti i nosivosti kolovozne konstrukcije.

Član 44.

Ako na površinama za kretanje vazduhoplova nije uočljivo više od 30% obojenih površina oznaka, usled naslaga gume, drugih nečistoća, oštećenja ili promene osnovne boje, moraju se izvršiti popravke i obnavljanje takvih oznaka.

Član 45.

Ako se vrednost koeficijenta trenja na površini poletno-sletne staze pokrivene vodom smanji ispod vrednosti datih u koloni 3. tabele iz stava 2. ovog člana, preduzimaju se mere za poboljšanje uslova kočenja (povećanja rapavosti ili obnavljanje zastora, čišćenje) i istovremeno se objavljuje podatak, putem hitnih obaveštenja (NOTAM), da je poletno-sletna staza klizava kad je pokrivena vodom.

Granične vrednosti održavanja određuju se prema sledećoj tabeli:

Merni uređaj	Vrednosti za nove poletno-sletne staze	Granične vrednosti održavanja	Dubina vode pri merenju (mm)	Brzina pri merenju (km/h)
1	2	3	4	5

m-metar	0,7 0,65	0,5 0,45	1,0 0,5	65 130	sa visokom primenom pneumatika
Skidometar i uređaj za merenje površinskog trenja (Friction tester)	0,5 0,6 0,7	0,35 0,4 0,5	1,0 1,0 1,0	130 95 65	
Stradograf	0,6	0,35	1,0	65	

Vrednosti u kolonama 2. i 3. iz tabele iz stava 2. ovog člana predstavljaju srednje vrednosti za poletno-sletne staze ili njene određene deonice.

Član 46.

Trava i drugo rastinje na osnovnim stazama ne smeju biti viši od 30 cm, a trava oko svetiljki sistema svetlosnog obeležavanja mora se održavati tako da se obezbedi stalna vidljivost tih svetiljki iz vazduhoplova u poletanju, sletanju i kretanju po površinama za kretanje vazduhoplova.

Na zatravljenim površinama za kretanje vazduhoplova trava ne sme biti viša od 15 cm.

Član 47.

Ako se na zatravljenim površinama pojave krtičnjaci, te površine moraju se poravnati i zatraviti.

Član 48.

Ako nastane kvar sijalice, svetiljke i dela instalacije ili se iz bilo kog razloga smanji intenzitet emitovanja svetlosti, kvar se mora otkloniti pre nego što se intenzitet emitovanja svetlosti smanji ispod dozvoljenog.

Član 49.

Nosilac prava korišćenja aerodroma, odnosno organizacija udruženog rada za aerodromske usluge dužna je da obezbedi da na aerodromu, dok je otvoren, bude ovlašćeno lice za održavanje sistema svetlosnog obeležavanja.

Član 50.

Za sve elemente sistema svetlosnog obeležavanja mora se obezbediti dovoljno rezervnih delova da bi se izvršile sve neophodne popravke i zamene radi ispravnog funkcionisanja sistema.

Član 51.

Za svaki aerodrom utvrđuju se planovi redovnog održavanja i obezbeđuju šeme za popravke površina za kretanje vazduhoplova, objekata, instalacija, uređaja, opreme i sredstava koji omogućuju bezbedno poletanje, sletanje i boravak vazduhoplova, kao i prihvat i otpremu vazduhoplova, putnika i stvari.

Član 52.

Plan održavanja kojim se određuju redosled popravki, zavisno od vremena trajanja održavanja i uslova korišćenja sredstava koje se održava, mora da sadrži rubrike za overu i dopunu izvršenih popravki.

Planovi i šeme iz člana 51. ovog pravilnika moraju se nalaziti na pristupačnom mestu.

IV. ČIŠĆENJE**Član 53.**

Na površinama za kretanje vazduhoplova ne smeju se nalaziti strani predmeti (izdvojeni delovi kolovoznog zastora, ostaci šljunka, peska i prašine, ostaci pokošene trave, itd.) koji mogu oštetiti vazduhoplov.

Član 54.

Naslage ulja, maziva, gume i sl. moraju se uklanjati sa svih površina sa kolovoznim zastorom ako mogu da izazovu smanjenje koeficijenta trenja ispod propisane vrednosti.

Član 55.

Za sprečavanje izdvajanja zemljanog i drugog materijala usled erozije ili nedovoljne stabilizacije površina zaštitnih pojaseva moraju se preduzimati potrebne mere radi izbegavanja mogućnosti usisavanja i oštećenja motora vazduhoplova, kao i nanošenja nečistoće na površine za kretanje vazduhoplova.

Član 56.

Za čišćenje površina za kretanje vazduhoplova na vazduhoplovnom pristaništu moraju se obezbediti odgovarajuća oprema i sredstva, zavisno od meteoroloških, tehničkih i drugih uslova aerodroma.

Član 57.

Na vazduhoplovnom pristaništu, zavisno od klimatskih uslova, za period u kome se očekuju snežne padavine i jaki mrazevi, mora se blagovremeno pripremiti dovoljna količina sredstava za uklanjanje leda sa površina za kretanje vazduhoplova.

Član 58.

Nosilac prava korišćenja aerodroma, odnosno organizacija udruženog rada za aerodromske usluge dužna je da pre početka perioda padavina sačini plan uklanjanja snega, leda, lapavice i slane, sa razrađenim prioritetom, načinom čišćenja, postupcima, sastavom ekipa i radnim vremenom ekipa, odgovarajućom mehanizacijom i sredstvima (tip i broj mašina, sredstva za razleđivanje i dr.).

Član 59.

Atmosferski talog sa stabilizovanih i zatravljenih površina za kretanje vazduhoplova uklanja se tako da se te površine ne oštete.

Član 60.

Oprema za čišćenje snega, leda, lapavice i slane mora biti ispravna pre početka perioda padavina.

Pregled i opravka opreme, kao i obuka lica koja će rukovoditi tom opremom, moraju se izvršiti blagovremeno, pre prve operacije čišćenja.

Član 61.

Pre početka perioda snežnih padavina postavljaju se propisane oznake za obeležavanje staza pokrivenih snegom.

Član 62.

Čišćenje površina za kretanje vazduhoplova započinje odmah posle pokrivanja kolovoznog zastora padavina, odnosno najdocnije kad pokrivač dostigne debljinu od 15 mm (lapavica, voda), odnosno 20 mm ako je sneg vlažan i 50 mm ako je sneg suv.

Izuzetno od odredbe stava 1. ovog člana, čišćenje mora započeti i ranije ako su uslovi kočenja loši.

Član 63.

Ako se na osnovu meteoroloških podataka očekuje zaleđivanje površina za kretanje vazduhoplova, mora se pristupiti posipanju tih površina sredstvima za sprečavanje zaleđivanja ili potpunom uklanjanju atmosferskog taloga.

Član 64.

Ako se čišćenje snega, lapavice i leda sa površina za kretanje vazduhoplova i sistema svetlosnog obeležavanja ne može obaviti istovremeno, čišćenju se pristupa prema sledećem redosledu, i to:

- 1) poletno-sletne staze sa svetlosnim obeležavanjem;
- 2) rulne staze sa svetlosnim obeležavanjem, koja predstavlja najkraću vezu između poletno-sletne staze i pristanišne platforme;
- 3) pristanišne platforme;
- 4) drugih staza i površina za kretanje vazduhoplova po redosledu koji omogućava uspostavljanje normalnih operacija.

Član 65.

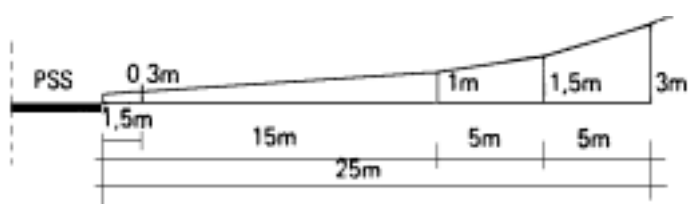
Atmosferski talog mora biti uklonjen sa površina poletno-sletne staze i sa drugih površina koje se koriste u uslovima kategorije II i III, a na ostalim površinama za kretanje vazduhoplova debljina atmosferskog taloga ne sme biti veća od debljine propisane u članu 62. ovog pravilnika, ako uslovi kočenja nisu loši.

Član 66.

Visina snežnog pokrivača na površinama zaštitnih pojaseva osnovne staze, zavisno od tipa vazduhoplova koji saobraća na aerodromu, mora biti tolika da krila vazduhoplova bezbedno nadvisuju snežni pokrivač tako da turbine motora vazduhoplova ne mogu da usisaju sneg i led.

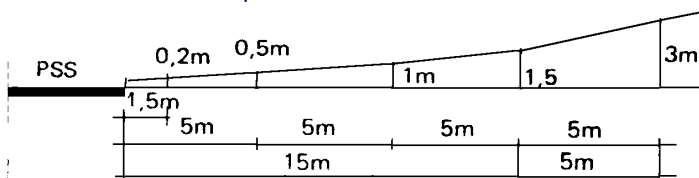
Od obeleženih spoljnih ivica površina za kretanje vazduhoplova (od oznake strane površine, ivice kolovoznog zastora ili od svetiljki ivičnog svetla, ako su postavljene) visina snega ne sme biti veća od visine propisane u članu 67. stav 2. ovog pravilnika, a za veća rastojanja prema sledećem:

1) za poletno-sletne i druge staze aerodroma kodnih slova "D" i "E" koje koriste vazduhoplovi raspona krila preko 35 m (B-747, DC-10, L-1011 i dr.), maksimalna visina snega ne sme biti veća od visine iz crteža br. 1:



Crtež br. 1

2) za poletno-sletne i druge staze aerodroma kodnog slova "S" koje koriste vazduhoplovi raspona krila 24 m do 36 m, visina snega ne sme biti veća od visine profila iz crteža br. 2:



Crtež br. 2

3) za poletno-sletne staze aerodroma kodnih slova "A" i "B" koje koriste vazduhoplovi raspona krila do 24 m, visina snega mora biti manja od gabarita kritičnog vazduhoplova ako se spoljni točak glavnog stajnog trapa nađe na spoljnoj ivici površine za kretanje vazduhoplova.

Posle prestanka padanja snega, kad to uslovi dozvole, visina snega iz stava 2. ovog člana mora se smanjiti da bi se u slučaju ponovnog čišćenja mogla održati propisana visina snega.

Član 67.

Sneg oko svetiljki svih sistema svetlosnog obeležavanja čisti se tako da usmereno zračenje svetiljke ne bude zaklonjeno snegom.

Kod svetiljki koje su postavljene na nivou terena, u neposrednoj blizini svetiljke sneg mora biti očišćen na rastojanju od 0,5 m u smeru zračenja do visine od 0,1 m. Kod izdignutih svetiljki sneg mora biti očišćen najmanje 0,2 m ispod izvora zračenja.

Na rastojanjima većim od rastojanja iz stava 2. ovog člana sneg se čisti tako da se sloj snega nalazi ispod ravni pod pozitivnim nagibom od 4%, koja počinje na nivou očišćenog snega neposredno oko svetiljke.

Član 68.

Za razleđivanje površina za kretanje vazduhoplova mogu se koristiti ispitana hemijska sredstva koja ne utiču nepovoljno na materijal od kog je proizveden vazduhoplov i koja oštećuju kolovozni zastor u najmanjoj mogućoj meri.

Član 69.

Vozila i mašine za čišćenje površina za kretanje vazduhoplova, kao i druga vozila koja se kreću po površinama za kretanje vazduhoplova, moraju imati uključena rotaciona svetla žute boje za sve vreme zadržavanja na tim površinama i moraju biti u stalnoj radio-vezi sa dežurnim licem ekipe za čišćenje.

Član 70.

Površine za kretanje vazduhoplova čiste se po pribavljenom odobrenju aerodromske službe kontrole letenja.

Član 71.

Dežurno lice ekipe za čišćenje dužno je da, pošto se lično uveri da su sva vozila, mašine i oprema napustili površine za kretanje vazduhoplova, radio-vezom obavesti aerodromsku službu kontrole letenja da su te površine slobodne za vazдушnu plovidbu.

V. PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE**Član 72.**

Održavanje površina za kretanje vazduhoplova, objekata, instalacija, uređaja i opreme koji omogućavaju bezbedno poletanje, sletanje i

boravak vazduhoplova, kao i prihvata i otpremu vazduhoplova, putnika i stvari, mora se uskladiti sa odredbama ovog pravilnika u roku od 90 dana od dana stupanja na snagu ovog pravilnika.

Član 73.

Danom stupanja na snagu ovog pravilnika prestaje da važi Pravilnik o održavanju poletno-sletnih i drugih staza na civilnim aerodromima ("Službeni list SFRJ", br. 4/68).

Član 74.

Ovaj pravilnik stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom listu SFRJ".